

Stockholm den 10 januari 2022

R-2021/2069

Till Socialdepartementet

S2019/04727

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 29 september 2021 beretts tillfälle att avge yttrande över Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke.

Sammanfattning

Sveriges advokatsamfund delar rapportens slutsats att det inte är lämpligt att utvidga 22 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, till att även omfatta fall hänförliga till brister i den unges hemmiljö.

Advokatsamfundet avstyrker rapportens förslag om att socialnämnden ska ges möjlighet att besluta om öppna insatser för barn redan från 12 års ålder även utan samtycke från vårdnadshavaren.

Synpunkter

Rapportens slutsatser angående LVU

Vad avser utvidgningen av möjligheterna till så kallat mellantvång i 22 § LVU delar Advokatsamfundet slutsatserna av den analys som redovisas i rapporten. Nyttan av att utvidga regleringen i 22 § LVU genom att även fall som omfattas av 2 § LVU, dvs. sådana där problemen kan hänföras till brister i den unges hemmiljö, uppväger inte de risker som kan uppstå för barnet till följd av en sådan ordning.

Rapportens slutsatser angående ändringar i SoL

Vad gäller frågan om att sänka åldersgränsen i 3 kap. 6 a och b §§ socialtjänstlagen (2001:453), SoL, från dagens 15 år till 12 år ser Advokatsamfundet problem framför allt gällande det faktum att åldersgränsen för barns processbehörighet inte samtidigt föreslås förändras. Advokatsamfundet anser att rapporten inte innehåller en tillräcklig analys av följderna av en sänkt åldersgräns i relation till att processbehörighetsåldern även fortsättningsvis kommer vara 15 år. En sänkt åldersgräns innebär inte att barnen får någon reell rättighetsutvidgning eftersom exempelvis barn som vill ha en insats, men där socialnämnden anser att det inte skulle vara lämpligt, inte ges någon möjlighet att överklaga ett nekande beslut och ej heller får något biträde förordnat för att driva saken i domstol.

Rapporten tar inte heller upp frågeställningen om huruvida en vårdnadshavare ska ha möjlighet att överklaga ett beslut från socialnämnden om insatser utan samtycke avseende ett barn som fyllt 12 år och därmed inte själv blivit processbehörigt. Enligt Advokatsamfundets uppfattning utgör detta en brist ur rättssäkerhetsperspektiv.

En annan aspekt är den inskränkning av rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 Europakonventionen som förslaget innebär. Vid avvägningen mellan denna rättighet och barnets rättigheter enligt Barnkonventionen framstår det med utgångspunkt i de överväganden som gjorts i rapporten tveksamt om inskränkning av rätten till privat- och familjeliv står i proportion till den nytta insatsen gör för barnet.

SoL är en lag som bygger på frivillighet. Stora insatser görs och måste göras från socialtjänstens sida för att nå ett samarbete med familjer som har behov av stöd och hjälp. I dagsläget får även barn under 15 år hjälp av socialtjänsten, men dessa insatser bygger på frivillighet. Förslaget i rapporten i denna del handlar enbart om huruvida barn redan från 12 års ålder, mot sina vårdnadshavares vilja, ska kunna få del av stödinsatser från socialnämnden. Det är av stor vikt att barnets rättigheter blir belysta och beaktas vid alla insatser som sker inom ramen för socialtjänstens arbete. Om yngre barn är i behov av insatser menar Advokatsamfundet emellertid att dessa oftast är intimt sammanhängande med föräldrarnas brister och att ett samarbete mellan socialtjänsten och familjen oftast är den väg som gynnar barnet mest. Risken finns annars att man genom att inskränka vårdnadshavarens självbestämmande försvårar möjligheter att uppnå en nödvändig allians mellan socialtjänsten och vårdnadshavaren

på barnets bekostnad. Rent praktiskt kan också befaras att beslutade insatser med stöd av den nya regleringen blir svåra att verkställa utan vårdnadshavarnas samtycke och medverkan. Advokatsamfundet ser emellertid positivt på Socialstyrelsens förslag att ta fram en vägledning om de möjligheter som redan föreligger enligt FB 6 kap. 13 a §.

Riskerna med förslaget avseende en sänkt åldersgräns för insatser enligt SoL är således i huvudsak desamma som rapporten har redovisat till stöd för sin slutsats att ändringar i 22 § LVU inte bör ske. Advokatsamfundet avstyrker av ovan nämnda skäl förslaget i denna del.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander